

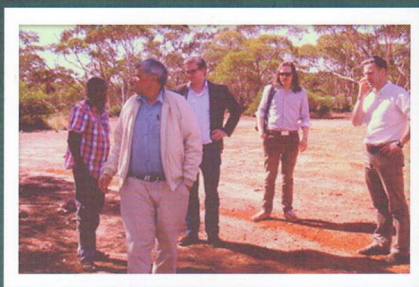
HVAD ER MAGI? HVAD ER VIDENSKAB?

Kunstneren Kristian Leth har gennem de seneste fire år ført løbende samtaler med professoren og DNA-forskeren Eske Willerslev. De har talt om gener, fortiden og menneskets historie. Om eskimoer, aboriginals og indianere. Om ånder, myter og magi. Og sammen har de rejst til Australien.

Ingen af dem påstår at have alle svarene. Eske Willerslev fortæller åbent om alt det, han ikke ved; om sine uforklarlige oplevelser og om videnskabens begrænsninger som erfaringsmetode. Kristian Leth udforsker videnskabens historiske forhold til det, der ligger udenfor den; han fortæller om vodou i Haiti og ritualer dybt i junglen, om filosofi og religion.

På baggrund af disse dybe og underholdende samtaler har Kristian Leth skrevet bogens syv fortællinger om magi og videnskab. Her får man forfatteren og forskerens ord for, at livet ikke er så sort-hvidt, som nogle påstår.

HISTORIEN OM DET HELE er et generøst og eventyrligt forsvar for åbenhed og et inkluderende verdenssyn, der kan rumme den menneskelige erkendelses tilsyneladende to mest modsatrettede metoder: videnskab og magi.

KR. 299,95

HISTORIEN OM DET HELE

VG. 6690
11-03-16

People'sPress | Artpeople

Tro som viden ?

Per-Olof Johansson

'Historien om det hele' af Kristian Leth og Eske Willerslev har givet mig anledning til disse overvejelser. Helt umiddelbare overvejelser uden genlæsning af bogen. Jeg vil helt sikkert genlæse den og er åben overfor, at bogen faktisk imødekommer flere af mine reservationer, og så skal jeg nok vende tilbage med positive ting, som bør fremhæves. Lige nu er det vigtigt for mig, at formulere dette.

Vi har dagligt glæde af naturvidenskabeligt funderede opfindelser uden at ane andet end overfladisk, hvordan tingene hænger sammen. Det er blevet værre med relation mellem tingenes funktion og brugeren, viden om hvordan. Hvor mange kan i dag selv lave småreparationer på bilen osv! Det har Anders And engang gjort op med: hvordan Microsoftstifteren i en nødsituation

må have hjælp af den sidste primitive indfødte i verden!

Vi bruger teknikken med samme tillidsfuldhed, som fortiden mødte religionen med. Når magien virker – så hvorfor ikke blot inkorporere den i vor verdensopfattelse. Hvorfor skal den reserveres til virkelighed blandt oprindelige folk og utilgængelig for os andre?

For ikke længe siden ville denne bog med undertitlen 'Fortællinger om magi og videnskab' have heddet 'Tro og viden' – i en eller anden variant om de to tilsyneladende uforenelige størrelser. Kan tro få plads i naturvidenskabelig sammenhæng?

Det er en let bog at læse, skønt den fører læseren vidt omkring både hvad angår synspunkter og geografisk. Det mest uforståelige er vist omslagets forside! De efterfølgende overvejelser er knap så lette at håndtere.

Eske Willerslev er verdensberømt for sin forskning i gener. Han fortæller på underholdende måde om sine opdagelser. Blandt hans forudsætninger for at

have kunnet gøre dem, regner han de muligheder, han ekstraordinært har haft for at få adgang til forskningsmaterialet, nemlig skeletdele fra såkaldte oprindelige folk, indianere i Amerika og aboriginals i Australien. Denne adgang har han opnået, fordi han har vist dem tillid, en tillid der bygger på hans egne erfaringer med den verden, hvor intet kan måles og vejes. Det er ikke enkelt at bekende for en moderne videnskabsmand, og det er processen frem til den erkendelse, han fortæller om. Kristian Leths rolle som medforfatter er ikke helt let at gennemskue, men udover han står for sammendrag af Eske Willerslevs og hans samtaler, har han ved sine besøg i andre kulturer og religioner gjort lignende erfaringer, som Eske Willerslev om end knapt så dramatiske.

Bogens konklusion, at videnskaben ikke skal betragtes som afsluttet, men holde sig åben overfor de erfaringer, der ligger til grund for religioner i alle deres former fra animisme og fremad, kan ingen vel være uenig i. Selvom naturvidenskab bygger på måle og veje, har den ikke helt afskåret sig fra erfaringsverdenen. Det er imidlertid vanskeligt at se, hvordan koblingen magi og videnskab skal kunne ske, bortset fra, som den sker i den enkelte – som her redegjort for af Eske Willerslev.

Hvad skal jeg som læser gøre? Jeg kan læse bogen med interesse, jeg kan da have tillid til, at Eske Willerslev har erfaret, hvad han nu siger, han har. Men hvor går grænsen? Moses havde sin erfaring med tornebusken, Muhammed med englen Gabriel. Skal vi tro på jer profeter, eller skal vi holde os til egne erfaringer – 'prøv ånderne', som der står hos apostelen Johannes?

Naturvidenskaberne holder sig til, hvad der kan måles og vejes – selvom betydningen heraf i dag går langt ud over, hvad vi i dagligdagen mener hermed. Så meget må da stå klart, at her spiller matematikken en hovedrolle. Kan man virkelig lade være med at kaste et blik på dette – redskab. Er det virkelig så fejlfrit, som det antages. Jeg tvivler, men i denne bog eksisterer det problem ikke, så også derfor anser jeg titlen for noget af en overdrivelse. Vi holder os på fortællerplanet og en appel om åbenhed overfor en magisk tilgang til verden.

Når nu bogens kritik går på, at videnskaben unddrager sig viden ved kun at holde sig til, hvad der kan måles og vejes, må man nødvendigvis inddrage historien i denne kritik i større omfang end sket er. Hvor i historien gik det galt – hvor skiltes viden og den såkaldte tro ad? Skal vi gå tilbage, eller er det muligt at man i videnskaben kan implementere åbenheden for det, som ikke kan måles og vejes?

Mig forekommer det, at det er et nyt sprog, der skal til, for vi kan ikke skrue tiden tilbage. Eske Willerslevs og Kristian Leths erfaringer fra andre kulturer er gode til at udpege problemet, men har ikke vingefang til at løse det, hvad de da heller ikke selv påstår! Med en anden metafor: ingen af de to spor kan bare kobles på det andet, fremtiden ligger i et helt nyt spor.

Den hollandske matematiker Brouwer har sagt, at matematikken skal bygge på erfaringen: "Der gives ikke sandheder, som ikke bygger på erfaringen". Hvad vil 'erfaringer' så sige? Enhver erfaring kommer ikke videre fra menneske til menneske uden begreber. Det er den mur, vi støder ind i. Hele vor

begrebsdannelse må til debat, og ikke mindst talbegrebet! Er det begrebserfaring eller begrebskonstruktioner, vi omgives af i det sociale rum?

Her stopper jeg, jeg har mindre end nogen svaret, men hvis nogen skulle være interesseret i at få uddybet min udgangsreplik, kan man finde mine overvejelser i min ganske oversete bog: 'Samtale med tiden'. Det er beretningen om et kuldsejlet projekt, som er forsøgt omsat til en slags skønlitteratur, mere digt end afhandling, ikke let at referere: om symboler, begreber, bevidsthed. Et par citater at slutte med:

"Begrebet åbner en dør, hvor der før var en mur, åbner et hav, hvor der før var en afgrund."

"Katastroferne rydder så mange borde, men jeg synes det må være muligt i betragtning af alt, der hvirvler rundt, at der er plads til, at noget andet vokser sig stærkt inden. Det er et spinkelt håb."

Det er vist det håb, denne bog deler!

